

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Hesselø med omliggende stenrev

Natura 2000-område nr. 128
Habitatområde H112

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2010-2015.
Hesselø med omliggende stenrev
Natura 2000-område nr. 128
Habitatområde H112

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, målsætninger, indsatsprogram, Natura 2000-planer, H112

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Ny Østergade 7-11
4000 Roskilde
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljøministeriet
Kort- og Matrikelstyrelsen

Sprog:

Dansk

År:

2011

ISBE nr.

978-87-7091-330-0

ISBN nr.

978-87-7091-331-7

Dato:

1. december 2011

Forsidefoto: Strandeng ved Hesseløs kyst

Fotograf: Mogens Holmen

Resume:

Natura 2000-plan for Hesselø med omliggende stenrev (nr. 128). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede arter og naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper og arter beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning.....	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	<i>5</i>
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier.....	9
Igangværende pleje og genopretning	10
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	11
<i>Vurdering af tilstand</i>	<i>11</i>
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose.....</i>	<i>13</i>
Målsætning	16
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	<i>17</i>
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter.....</i>	<i>18</i>
<i>Modstridende interesser</i>	<i>19</i>
Indsatsprogram	20
<i>Konkrete retningslinjer.....</i>	<i>21</i>
<i>Forslag til mulige virkemidler</i>	<i>21</i>
Sammenhæng og synergi med vandplan	21
Strategisk miljøvurdering	22
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning....	23
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler ..	24
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver.....	25
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen.....	28
Bilag 5. Fiskeriaktivitet i Natura 2000-området	29

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

Lad os så komme i gang !

Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder samt arter.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011, hvorefter kommunalbestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandopland 2.3 Øresund og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovpligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 4.200 ha. og afgrænses som vist på bilag 1. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H112. På Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Fotograf: Steffen Lundsteen

Revene i havet omkring Hesselø rummer en stor artsrigdom

Natura 2000-plan

Af området er 70 ha land, mens resten er hav med bl.a. stenrev. Selve øen Hesselø, der er privatejet, ligger i Kattegat ca. 30 km nord for Hundested. Den udgøres af en 20 m høj moræneknold med en bræmme af storstenet marint forland. Øen er relativt nedbørsfattig og solrig. Småholme og stenrev strækker sig som haler mod nordvest og sydøst. Det nordvestlige rev stikker op af havet og er det mest markante. Området er kendt for en stor bestand af sæler.

Havområdet ved Hesselø indeholder to marine naturtyper. Stenrevne rummer en meget artsrig vegetation med en frodig algesammensætning. Der er ligeledes en meget artsrig bundfauna på de lavvandede sandbanker på havbunden omkring Hesselø. Af andre marine naturtyper er der to små kystnære, saltpåvirkede vandhuller (naturtypen kystlaguner og strandsøer) inde på øen.

På især Hesselø's nordvestrev yngler en bestand på ca. 1.000 spættede sæler. Bestanden er en af Europas største. Gråsæl ses sjældent i området, og der er ingen dokumentation for, at arten har ynglet der. Der findes imidlertid kun få gråsæler i Danmark, og Hesselø må derfor betragtes som en vigtig lokalitet, der med tiden potentielt kan udvikle en fast bestand.

Hesselø's centrale dele rummer bl.a. græssede overdrev, og i lavningerne findes småsøer, rigkær og tidvis våd eng

Fotograf: Mogens Holmen

De centrale dele af øen udgøres af et morænelandskab, der rummer såvel overdrev, våde enge, rigkær som næringsrige vandhuller. Flere af vandhullerne er ynglesteder for den sjældne og generelt beskyttede grønbroget tudse, og en udsat, men nu uddød bestand af klokkefrø ynglede der også gennem en årrække. Disse to arter indgår ikke i områdets udpegningsgrundlag. Langs kysten findes stedvis en bræmme af strandengsvegetation, og i et enkelt område er der klit-

Natura 2000-plan

dannelse med sammenhængende vegetation. Endelig rummer de store, gamle rullestenstrandvolde omkring øen en spændende og artsrig vegetation.

Selvom Hesselø ikke er fuglebeskyttelsesområde, gør øens isolerede beliggenhed den til en vigtig fuglelokalitet. I 2003 er der konstateret 30-40 ynglepar af fjordterne. Desuden kan nævnes, at Hesselø rummer en stor bestand på mindst 200 ynglepar af alkefuglen tejst. Endvidere passerer et stort antal trækfugle øen.

I basisanalyserne for Natura 2000-området nr. 128 Hesselø med omliggende stenrev findes der en mere detaljeret gennemgang af området. Se Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk

Figur 2. Naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Natura 2000-området ligger i Halsnæs Kommune og indenfor vandplanområdet hovedvandopland 2.3 Øresund.

Unge af spættet sæl ved Hesseløs kyst.

Fotograf: Mogens Holmen

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommende i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Næringsstofbelastning

Inden for området sker der en årlig afsætning af luftbåret kvælstof (N-deposition) på mellem 10 og 15 kg/ha, alt efter den lokale husdyrtæthed og de enkelte naturarealers overfladeruhed.

Overslagsberegninger viser, at næringsstofbelastningen med kvælstof fra luften (N-depositionen) overskrider den lave ende af tålegrænseintervallet på arealerne af grå/grøn klit (2130) og surt overdrev (6230), der begge har tålegrænser på 10-20 kg/ha/år.

Næringsstofbelastningen af Kattegat udgør desuden en trussel for områdets artsrige sandbanker (1110) og rev (1170).

Pesticider og gifte

Konksnegle i Kattegat er i dag påvirket af TBT, og selvom der ses en nedgang af TBT i miljøet, vurderes det i vandplanen for området, at miljøfarlige stoffer stadig udgør en trussel for havområdets dyre- og planteliv. Havet omkring Hesselø indeholder artsrige forekomster af naturtyperne sandbanker (1110) og rev (1170). Miljøfarlige stoffer behandles via vandplanen.

Tilgroning

Naturtyperne grå/grøn klit (2130) og surt overdrev (6230) er under tilgroning med høje urter og -græsser og dette gælder stedvist også for strandeng (1330) og rigkær (7230). På arealerne af surt overdrev (6230) er der desuden tilgroningsproblemer i form af opvækst af træer og buske (vedplanter).

Invasive arter

Der er stedvist fremvækst af den invasive planteart rynket rose på arealet af grå/grøn klit (2130).

Prædation, jagt og fiskeri

Fiskeri med bundslæbende redskaber, hvorved der sker en fysisk ødelæggelse af naturtype 1110 og 1170, dels ved fjernelse af bundflora og bundlevende dyr, og dels ved fjernelse af hårbund, sten og skaller, er en trussel mod områdets marine naturtyper. Omfanget af det aktuelle fiskeri kendes ikke. NaturErhvervstyrelsen har dog oplysninger om fiskeri med større fartøjer i og omkring området. Dette fiskeri fremgår af Bilag 5, hvor fiskeriaktiviteterne i 2010 er vist for fiskefartøjer større end 15m.

Igangværende pleje og genopretning

I øjeblikket foretages der ikke egentlig naturpleje eller -genopretning på Hesselø. Det meste af øen græsses i dag af bl.a. dådyr, men blev indtil for få år siden græsset også af kreaturer.

Græsningen er med til at modvirke tilgroning af de lysåbne naturtyper. På arealerne af tidvis våd eng (6410) er det ikke blevet vurderet, om der sker tilgroning, men det er en forudsætning for opretholdelse også af denne naturtypes tilstand, at tilgroning modvirkes.

Den del af søterritoriet samt de rev, som ligger inden for en afstand af 3 sømil fra Hesselø er fredet. Selve øen er derimod ikke fredet. Inden for det fredede område er enhver nedlægning, indfangning eller forjagelse af vildtlevende pattedyr og fugle samt indsamling af fugleæg forbudt hele året. Desuden er al færdsel på alle rev forbudt i tiden 15/4–30/9.

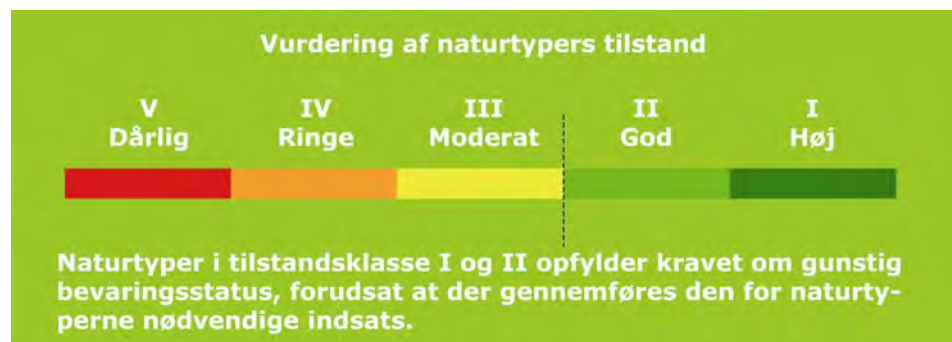
Tilstand og bevaringsstatus/prognose

For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes aktuelle *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden i 23 lysåbne naturtyper og 10 skovnaturtyper. Naturtyperne er kortlagt i dels basisanalyserne, dels i en efterfølgende kortlægning. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius 5 m og et strukturindeks baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drængrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandingsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper

Strukturindeks og artsindeks for den enkelte naturtype vægtes sammen med naturtypens tilstandsklasse på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

Natura 2000-plan

I figur 4 er vist natur/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper. Ingen af vandhullerne er tilstandsvurderet og er derfor ikke medtaget i figuren.

I Hesselø-området er der kortlagt i alt 3,3 ha strandeng (1330). Tilstanden er vurderet for de 3,2 ha, og heraf har 1,9 ha naturtilstandsklasse I-II, mens resten har naturtilstandsklasse III. I tilstandsvurderingen indgår ikke et lille areal på 0,1 ha strandeng, der er medregnet i basisanalysen, men ikke blev besøgt ved den særlige kortlægning med oplysninger om tilstand, der fandt sted i 2004-2005.

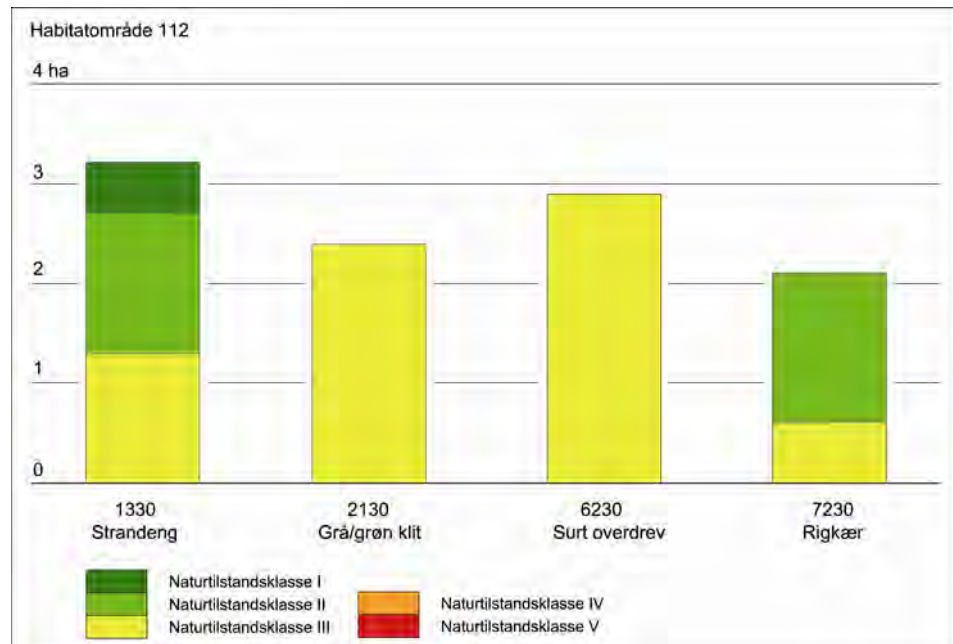
Der er kortlagt 2,4 ha grå/grøn klit (2130). Tilstanden er vurderet som naturtilstandsklasse III. Tilgroning med høje urter og -græsser samt fremvækst af den invasive plante rynket rose er medvirkende til, at naturtypen har strukturindeks 0.4 – 0.6 i området.

Arealer af kalkoverdrev (6210) er ikke blevet kortlagt eller vurderet. Der er kortlagt 2,9 ha surt overdrev (6230). Tilstanden er vurderet som naturtilstandsklasse III. I tabellen efter figur 4 er vist de tilstandsvurderede sure overdrevs fordeling i ha på henholdsvis strukturklasse, artsklasse og naturtilstandsklasse. De har generelt strukturindeks 0.6 – 0.8, men artsindeks 0.4 – 0.6 på grund af på grund indholdet af arter.

Der er kortlagt 0,6 ha tidvis våd eng (6410), men ikke foretaget en vurdering af arealernes tilstand. Forekomsterne, der også i basisanalysen regnes som tidvis våd eng, blev ved kortlægningen i 2004-2005 fejlagtigt indberettet som rigkær (7230). De indgår derfor ikke i tilstandsvurderingerne.

Der er kortlagt 2,1 ha rigkær (7230). Heraf er de 1,5 ha vurderet til naturtilstandsklasse II, mens resten er vurderet til naturtilstandsklasse III. Alle de vurderede forekomster af naturtypen har strukturindeks på 0.8 1 eller 0.6 – 0.8, men det meste af naturtypens areal har artsindeks 0.4 – 0.6 eller 0.2 – 0.4 på grund af indholdet af arter.

Natura 2000-plan

Figur 4. Naturtilstand for de af Natura 2000 områdets lysåbne naturtyper, som er tilstandsvurderet

Habitatområde 112

Naturtype	Naturtilstandsklasse (ha)				
	I	II	III	IV	V
1330 strandeng	0,5	1,4	1,3		
2130 grå/grøn klit			2,4		
6230 surt overdrev			2,9		
7230 rigkær		1,5	0,6		
Hovedtotal	0,5	2,9	7,2		

Tabellen viser de tilstandsvurderede lysåbne naturtypers fordeling i ha på henholdsvis strukturklasse, artsklasse og naturtilstandsklasse

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte naturforekomster på Naturens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk.

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og EU's Habitatdirektiv fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5).

Gunstig bevaringsstatus

En naturtypes "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
- den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på langt sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
- bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande

Figur 5. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås inden for hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtyper og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt på områdeniveau ud fra de enkelte forekomsters natur /skovtilstand og aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne vurderet gunstig, vurderet ugunstig og ukendt prognose.

Strandeng langs Hesseløs østkyst

Fotograf: Mogens Holmen

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- 1330 strandeng, idet over 75% af det kortlagte areal har strukturklasse I, og naturtilstanden vurderes ikke på langt sigt at blive forringet på arealerne, som under de naturgivne forhold stedvist er begrænset til artsfattige småarealer langs havet.
- 7230 rigkær, idet over 75% af det kortlagte areal har naturtilstandsklasse II og naturtilstandsklassen også på langt sigt vurderes at kunne opretholdes som I-II på over 75% af arealet.
- 1365 spættet sæl, idet arten siden udbrud af sygdommen sælpest for nogle år siden atter har opnået en stor bestand, der i øjeblikket er stabil eller stigende.

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- 1110 sandbanker fordi belastningen med næringsstoffer til Kattegat vurderes at påvirke naturtypen i negativ retning og som følge af fiskeri med bundsløbende redskaber.
- 1170 rev fordi belastningen med næringsstoffer til Kattegat vurderes at påvirke naturtypen i negativ retning og som følge af fiskeri med bundsløbende redskaber.
- 2130 *grå/grøn klit både fordi mere end 25% af det kortlagte areal af naturtypen har strukturklasse III-V og fordi den laveste tålegrænse for N-deposition er overskredet.
- 6230 *surt overdrev fordi den laveste tålegrænse for N-deposition er overskredet. Der ud over er der problemer i form af tilgroning med høje urter og græsser samt med vedplanter.

Natura 2000-plan

Prognosen er ukendt for:

- 1150 *lagune. Naturtypens forekomst er ikke kortlagt med hensyn til naturindhold og samlet udstrækning, men er foreløbigt kendt fra 2 steder indenfor området.
- 1210 strandvold med enårige planter. Naturtypens forekomst er ikke kortlagt med hensyn til naturindhold og samlet udstrækning, men er foreløbigt kendt fra 1 sted indenfor området.
- 1220 strandvold med flerårige planter. Naturtypens forekomst er ikke kortlagt med hensyn til naturindhold og samlet udstrækning, men er foreløbigt kendt fra betydelige forekomster indenfor området.
- 3150 næringsrig sø. Naturtypens forekomst er ikke kortlagt med hensyn til naturindhold og samlet udstrækning, men er foreløbigt kendt fra enkelte forekomster indenfor området.
- 6210 kalkoverdrev. Naturtypen er ikke registreret indenfor området.
- 6410 tidvis våd eng. Naturtypens tilstand er blevet ikke vurderet.
- 1364 gråsæl. Arten er observeret inden for området, men bestand og bestandsudvikling kendes ikke præcist.

Fotograf: Mogens Holmen

Sydøst og især nordvest for Hesselø når havets stenrev stedvis op til overfladen, så der opstår småøer. Disse er vigtige yngle- og hvilesteder for sælerne.

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinier for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

Baggrund for den overordnede målsætning:

I Hesselø-området er der i havet særligt fokus på naturtyperne rev (1170) og sandbanker (1110), idet disse marine naturtyper arealmæssigt er områdets største og tillige meget artsrige. Desuden findes der her én af landets største bestande af spættet sæl. På selve øen er naturtypen strandvold med flerårige planter (1220) den arealmæssigt langt største og samtidigt ganske artsrig og varieret. På øen skal også forekomsterne af surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) fremhæves, idet disse naturtyper er truede, dvs. at deres biogeografiske status i Danmark er i fare for at blive alvorligt forringet.

Centrale dele af øen har tidligere været dyrket. Gennem en del år er det meste af øen imidlertid blevet sammenhængende græsset af især dådyr. Dette har betydet gradvis udvikling af naturtyper på de tidligere dyrkede arealer, selvom naturtyperne ofte hver især er begrænset til spredte, mindre arealer på grund af det kuperede terræn. Det er vigtigt at mindst at fastholde arealet af den udviklede natur og, at

sikre den en god eller høj naturtilstand overalt, hvor de naturgivne forhold tillader det.

- *Det overordnede mål for området er:*

Områdets naturtyper udgør i vidt omfang et sammenhængende naturområde præget af især store arealer af marine naturtyper og på land af strandvold med flerårige planter. Der vil være en stor grad af naturlig dynamik mellem den marine natur og den kystnære natur på land.

Arealet af de enkelte naturtyper og de enkelte arters levesteder sikres som minimum opretholdt.

Områdets marine naturtyper og næringsrige søer sikres en gunstig bevaringstilstand, hvilket forudsætter en god vandkvalitet. De marine naturtypers tilstand medvirker desuden til at sikre velegnede levesteder for områdets meget store bestand af sæler.

Alle terrestriske naturtyper sikres god-høj naturtilstand i det omfang, de naturgivne forhold gør det muligt.

Områdets økologiske sammenhæng og robusthed (dets økologiske integritet) sikres som helhed i området i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger for naturtyper og arter i Hesselø-området:

- *Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.*
- *For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose, skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang.*
- *For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose, skal udviklingen i deres natur/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet. For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for gråsæl og spættet sæl stabiliseres eller øges således, at der er*

grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder.

- *Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet/sammenkædet, hvis de naturgivne forhold gør det muligt.*

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Målsætningerne for Hesselø-området medfører imidlertid ingen nedprioriteringer blandt de naturtyper og arter, som området er udpeget for, og hvoraf laguner (1150), grå/grøn klit (2130) og surt overdrev (6230) er særligt prioriterede ifølge habitatdirektivet.

Hensynet til arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget, men hvis yngle- og rasteområder er generelt beskyttede efter regler i habitatdirektivets artikel 12, giver heller ikke anledning til særlige prioriteringer blandt selve udpegningsgrundlagene.

Surt overdrev på Hesselø

Fotograf: Mogens Holmen

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigtelinjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet der bygger på de 4 sigtelinjer beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovs-pligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

1.1 Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af husdyrgodkendelsesloven, der med ændringen af 10. februar 2010 har fastlagt et særligt beskyttelsesniveau af hensyn til bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planlægningen. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra dræntilløb og fodring. For marine naturtyper reguleres tilførslen af næringsstoffer i det omfang en eventuel indsats i 1. planperiode løftes af vandplanen.

- 1.2 *De terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.*
- 1.3 *For de marine naturtyper sikres det, at projekter og aktiviteter ikke skader dem.*
- 1.4 *Invasive arter som rynket rose bekæmpes og deres spredning skal forebygges.*
- 1.5 *Belastningen med miljøfremmede stoffer reduceres for naturtyperne i havet. Dette reguleres i det omfang en eventuel indsats i 1. planperiode løftes af vandplanen.*

Konkrete retningslinjer

Indsats efter sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 *Der gennemføres ingen indsats efter denne sigtelinje.*

Indsats efter sigtelinie 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 *Der gennemføres ingen indsats efter denne sigtelinje.*

Indsats efter sigtelinie 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 *Der gennemføres ingen indsats efter denne sigtelinje.*

Forslag til mulige virkemidler

Kommunerne, Naturstyrelsen og andre offentlige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatser forventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand.

Natura 2000-plan

Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, f.eks. hvor indsats efter vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

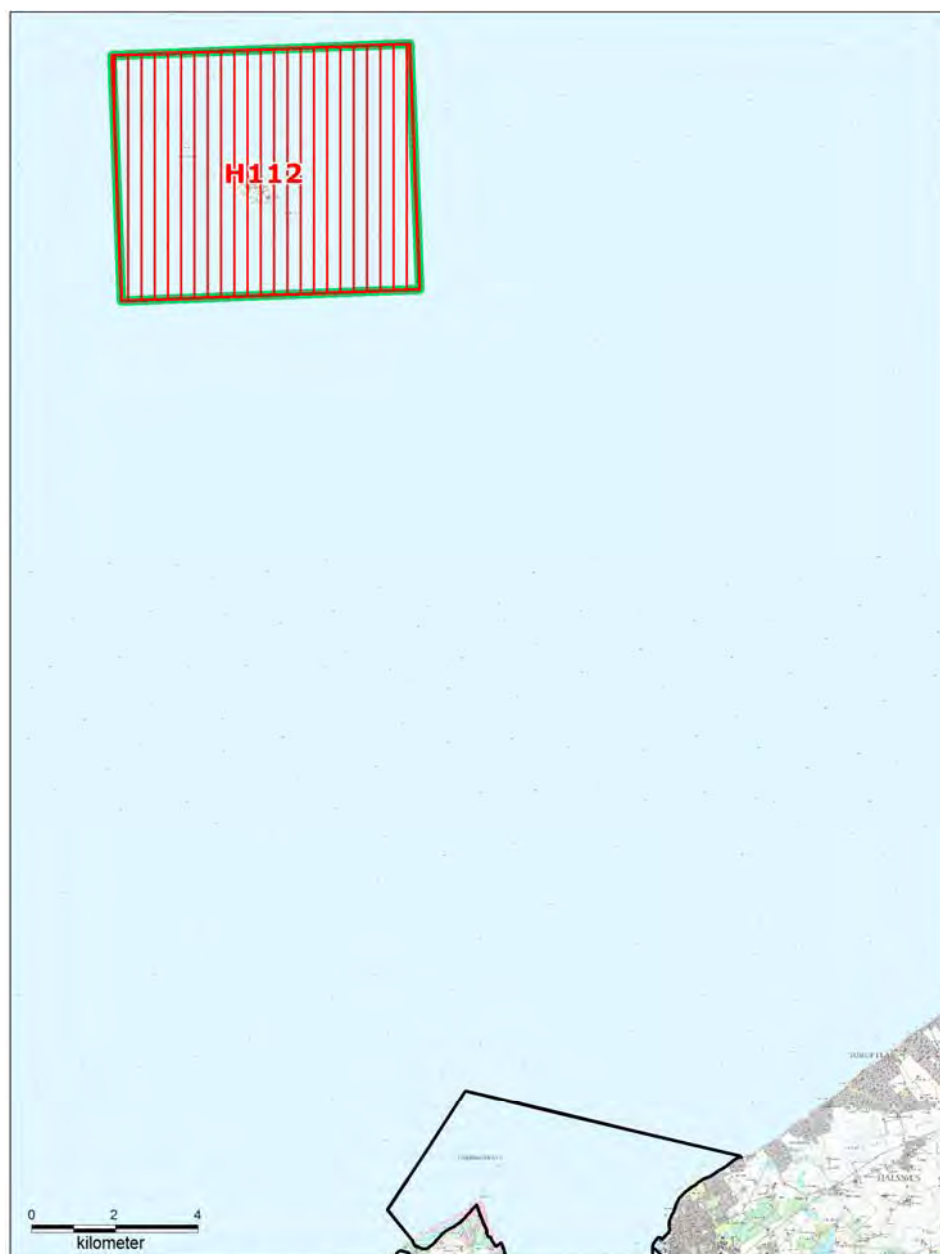
Planlagt indsats efter vandplanen der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt være afdækket i forbindelse med vedtagelse af vandplanen.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af Bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 128

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Natura 2000-område N128 Hesselø med omliggende stenrev

Natura 2000-område N128	Fuglebeskyttelsesområde
Øvrige Natura 2000-områder	Habitatområde

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i en database - opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det på gældende Natura 2000-område.

Se www.naturstyrelsen.dk – under dette Natura 2000-område.

Bilaget indeholder endvidere en oversigt over mulige virkemidler, der er eksempler på, hvordan indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammen med databasen findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007.

Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødskning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter.

Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstofbelastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes

udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstoffbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

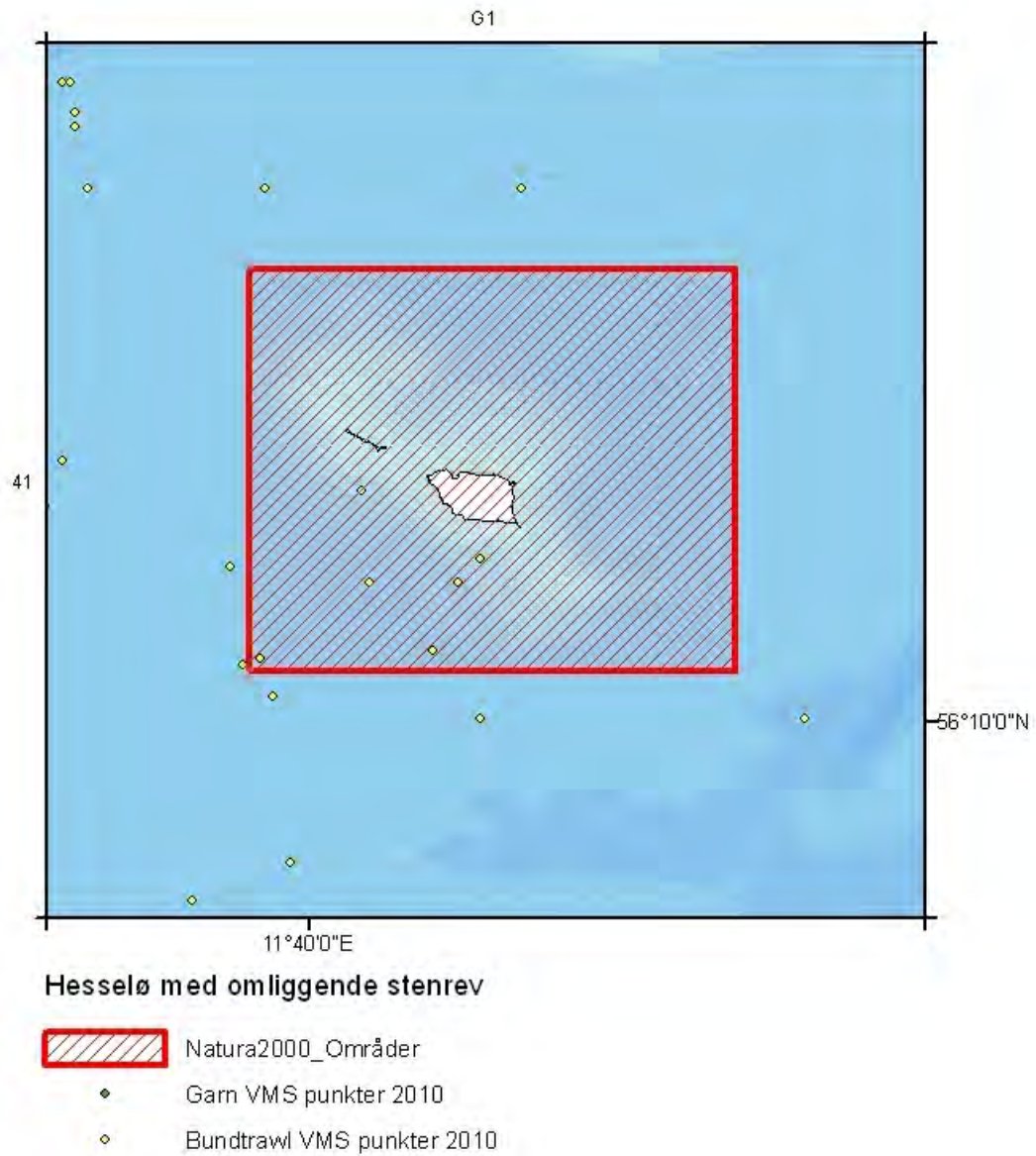
N 128 - Hesselø med omliggende stenrev

- kan læses på Naturstyrelsens hjemmeside, se www.naturstyrelsen.dk under dette Natura 2000-område.

Bilag 5. Fiskeriaktivitet i Natura 2000-området

Fiskeriaktivitet med garn og bundtrawl ifølge VMS data fra 2010 for alle fartøjer over 15 meter er vist i nedenstående kort. VMS står for Vessel Monitoring System, og er et satellitbaseret overvågningssystem for fiskefartøjer, der regelmæssigt sender data til fiskerimynderhederne om fartøjers position, kurs og fart.

VMS systemet er obligatorisk for fiskefartøjer over 15 meter (12 meter fra 1. januar 2012). Der sendes signaler hver time, og disse data giver således en indikation af det fiskerimønster, som var gældende for året 2010. Det præcise fiskeri fra fartøjer under 15 meter kendes ikke, da fartøjer under 15 meter i 2010 ikke var forpligtet til at have VMS om bord.

Fiskeriaktivitet med garn og bundtrawl ifølge VMS data i år 2010 fra både over 15 meter.

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk